

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

IX.517.4176.2016

Pani

Beata Mazurek

Przewodnicząca Sejmowej Komisji

Polityki Społecznej i Rodziny

ul. Wiejska 4/6/8

00-902 Warszawa

W dniu 2 września 2016 r. wpłynął do Sejmu obywatelski projekt *ustawy z dnia 2016 r. o ograniczeniu handlu w niedzielę*. Został on zarejestrowany jako druk sejmowy nr 870. Jako Rzecznik Praw Obywatelskich zajmujący się monitorowaniem sytuacji osób pozbawionych wolności, w wąskim zakresie chciałby zgłosić, do rozważenia i ewentualnego podjęcia podczas dalszych prac parlamentarnych nad projektem, poprawkę dotyczącą wyłączenia przedmiotowego od ograniczeń wprowadzonych w projekcie ustawy, która dotyczyłaby osób pracujących w kantynach aresztów śledczych i zakładów karnych w niedzielę.

W myśl art. 105a § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, ze zm.; dalej k.k.w.) *w czasie widzenia zezwala się na spożywanie artykułów żywnościowych i napojów zakupionych przez odwiedzających na terenie zakładu karnego. Artykuły żywnościowe i napoje, które nie zostały spożyte w czasie widzenia, przekazuje się osobie odwiedzającej*. Wskazana regulacja dotyczy skazanych. W stosunku do osób tymczasowo aresztowanych ustawodawca przyjął, że *w razie udzielenia widzenia w sposób umożliwiający bezpośredni kontakt tymczasowo aresztowanego z osobą odwiedzającą, tymczasowo aresztowany może spożywać artykuły żywnościowe i napoje zakupione przez osoby odwiedzające na terenie aresztu śledczego* (art. 217 § 4 zdanie 1

k.k.w.).

W jednostkach penitencjarnych porządek wewnętrzny placówki określa dyrektor zakładu karnego/aresztu śledczego. W porządku wewnętrznym dyrektor określa dni, godziny, miejsce i porządek przeprowadzania widzeń (por. § 15 ust. 2 pkt 10 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania - Dz. U. poz. 2290; § 14 ust. 2 pkt 10 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności - Dz. U. poz. 2231).

Dzięki staraniom Rzecznika Praw Obywatelskich¹ udało się doprowadzić do sytuacji, w której widzenia osób pozbawionych wolności z rodzinami, odbywają się w każdej jednostce penitencjarnej w Polsce, również w niedzielę. Podczas widzenia, osoby pozbawione wolności i ich rodziny mogą się spotkać i wspólnie spożyć posiłek czy dokonać pewnych zakupów, które służą osobom odwiedzanym. Organizacja widzeń osadzonych z rodzinami w niedzielę i inne dni świąteczne wynika przede wszystkim z potrzeb rodzin i osób bliskich dla pozbawionych wolności, którzy w zwykłym dniu nie mogą się spotkać ze względu na pracę czy inne aktywności życiowe. Bliskość w rodzinach utrzymywana jest między innymi dzięki podtrzymywaniu zwyczaju spotkań w określone dni w roku i w niedzielę. Podtrzymywanie kontaktów z rodziną i światem zewnętrznym zostało uznane za jeden z najważniejszych elementów oddziaływania na skazanych (art. 67 § 3 k.k.w.). Inspirowanie kontaktów skazanych z osobami najbliższym jest jednym z podstawowych elementów oddziaływań penitencjarnych (§ 7 ust. 2 pkt 13 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych; Dz. U. z 2013 r. poz. 1067). W tej mierze warto również przywołać Europejskie Reguły Więzienne: władze więzienne winny pomagać więźniom w utrzymaniu odpowiedniego kontaktu ze światem zewnętrznym oraz zapewniać im w tym celu odpowiednie wsparcie materialne (Reguła 24.1).

Projekt ustawy z dnia 2016 r. o ograniczeniu handlu w niedzielę zawiera katalog wyłączeń obejmujący podmioty, które po ewentualnym wejściu w życie projektu będą

¹ Zob. Wystąpienie generalne do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 26 marca 2013 r. (RPO-701427-VII-720.5/12/DK), <http://www.sprawy-generalne.brpo.gov.pl/szczegoly.php?pismo=1710717&sygnatura=RPO/701427/12/VII/720.5%20RZ>

mogły prowadzić handel w niedzielę. W mojej ocenie zakresem wyłączeń powinni zostać objęci również pracownicy kantyn prowadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Pracownicy kantyn nie są grupą jednorodną, bowiem kantyny więzienne prowadzą instytucje gospodarki budżetowej² zatrudniające pracowników, jak też podmioty prywatne, prowadzące działalność gospodarczą, z którymi umowę na wykonywanie tej działalności na terenie placówki penitencjarnej podpisuje dyrektor. W obu jednak sytuacjach, osoby obsługujące kantyny bez stosownego wyłączenia przedmiotowego będą objęte ograniczeniami co do prowadzenia handlu w niedzielę.

Projektowany zakaz handlu w niedzielę, bez wprowadzenia proponowanej zmiany, może spowodować, iż widzenia w niedzielę i święta nie będą mogły być organizowane. To z kolei negatywnie odbije na sytuacji osób pozbawionych wolności, ale również ich rodzin i innych osób bliskich, które nawiązują i podtrzymują relacje z tymi osobami, aby po opuszczeniu jednostki penitencjarnej mogły one właściwie readaptować się do warunków wolnościowych.

Jednocześnie informuję, iż tożsame w treści pismo przesłałem do pełnomocnika Komitetu Inicjatywy Ustawodawczej ustawy o ograniczeniu handlu w niedzielę, celem rozważenia autopoprawki do projektu.

Mając na uwadze powyższe, uprzejmie proszę o poinformowanie mnie o sposobie wykorzystania zgłoszonej propozycji.

² Zob. art. 23-28 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.)